



## A 1605/näring

Käsittelijä:  
Elinkeinovaliokunta

Liitteet:  
Jäsenehdotus

Dnro 13-00301-14

Elinkeinovaliokunnan mietintö koskien

## **jäsenehdotusta Pohjoismaiden julkisten viranomaisten yhteishankinnoista**

### **1. Valiokunnan ehdotus**

Elinkeinovaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

*että* se teettää selvityksen Pohjoismaiden julkisia hankintoja koskevista nykyisistä säännöksistä ja käytännöistä.

*että* se teettää tutkimuksen Pohjoismaiden viranomaisten, alueiden ja maiden ajankohtaisista tähänastisista julkisista hankinnoista, jotta voidaan oppia jo käynnissä olevasta tai toteutuneesta yhteistyöstä.

*että* se ei tarkastele Pohjoismaiden julkisissa yhteishankinnoissa pelkästään mahdollisia säästöjä, vaan pyrkii myös arvioimaan mahdollisia laatueroja, jotka liittyvät kansallisiin erityispiirteisiin, tarpeisiin ja ohjaukseen tavoitteen ja tehokkuuden osalta.

*että* se laatii välineen tai kustannuslaskelmamallin, jonka avulla arvioidaan yhteishankinnan tehokkuutta.

*että* se analysoi niiden sektoreiden osalta, joilla julkisten viranomaisten yhteishankinnat vaikuttavat tehokkailta ja toisivat säästöjä, myös yhteishankintojen vaikutuksia muun muassa markkinoihin ja kilpailuun sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia osallistua hankintoihin.

*että* se tunnistaa, millä sektoreilla Pohjoismaiden julkiset yhteishankinnat hyödyttäisivät eniten yhteiskuntaa, sekä käynnistää pilotihankkeita näillä aloilla tavoitteena jakaa hyviä käytäntöjä pitkällä aikavälillä myös muille sektoreille.

## 2. Taustaa

Elinkeinovaliokunta on ehdotuksen aiemman käsittelyn yhteydessä todennut, että Pohjoismaiden julkiset yhteishankinnat voisivat merkitä niin suuria ongelmia kilpailun osalta maissa sekä niiden välillä, ettei ehdotusta pidetä toteuttamiskelpoisena. Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto on kuitenkin kehottanut elinkeinovaliokuntaa tarkastelemaan uudestaan, sisältääkö ehdotus mahdollisuuksia tietyillä osa-alueilla tai sektoreilla. Elinkeinovaliokunta on päättänyt pyytää mailta lausuntoja erityisesti lääketekniikan ja lääkkeiden osalta.

## 3. Lausunnot

Ehdotus on ollut lausuntokierroksella maissa, ja vastaukset on saatu Norjasta, Ruotsista, Suomesta, Tanskasta ja Ahvenanmaalta. Lausuntoja ovat antaneet seuraavat toimijat: Tanskasta valtiovarainministeriön modernisointiyksikkö, puolustusvoimien materiaali- ja hankintalaitos, elinkeino- ja kasvuministeriö, alueiden keskusliitto, kaupunki-, asunto- ja maaseutuminiisteriö; Suomesta Elinkeinoelämän keskusliitto ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea; Ruotsista kuntien ja maakäräjien liitto, Hoitoliitto, Lääkevirasto, Sosiaalhallitus, Kilpailuvirasto; Norjasta Kaakois-Norjan terveysviranomaisen sekä Ahvenanmaalta maakunnan hallitus.

Maiden lausuntokierroksen seurauksena ehdotuksesta on saatu tasokkaampi. Jotkin lausunnot ovat koskeneet yleisesti yhteishankintoja, kun taas toiset ovat käsitelleet aihetta erityisesti lääkkeiden ja lääketekniikan osalta.

Yleisesti ottaen lausunnoissa suhtaudutaan myönteisesti siihen, että ensimmäisenä askeleena selvitetään maiden hankintakäytäntöjä. Lisäksi huomautetaan, että kansalliset toimijat tekevät jo nyt yhteishankintoja ja että nykyiset EU-direktiivit kannustavat EU-maiden yhteishankintoihin. Vaikka julkisten hankintojen sovellettavat säännöt perustuvat suurella määrällä yhteisiin EU-oikeudellisiin periaatteisiin, niiden kansallisessa täytäntöönpanossa ja soveltamisessa voi olla eroja, minkä seurauksena käytännöt vaihtelevat maittain. Yhteisöoikeudellisia esteitä ei siis ole, mutta eri maiden käytännöt voivat vaikeuttaa työtä aivan konkreettisesti etenkin, koska vastuu julkisista hankinnoista on usein eri tasoilla eri maissa.

Norjan lausuntovastauksessa toivottiin mahdollisen pohjoismaisen hankintayhteistyön siirtämistä myöhempään ajankohtaan, koska Norjassa on menossa hankintasääntöjen tarkastelu ja uudelleenjärjestely. Lausunnotsa todettiin, että toistaiseksi riittäisi kokemustenvaihdon pohjoismaisen foorumin perustaminen.

Lausuntovastauksissa varoitetaan kuitenkin, että nykyistä suuremmilla hankintavolyymeilla voi olla mahdollisia negatiivisia kilpailua vääristäviä seurauksia, vaikka samalla se merkitsisi suuria verovarojen säästöjä. Lyhyen aikavälin säästö voi tulevaisuudessa johtaa korkeampiin hintoihin sekä innovaatioiden ja kilpailun vähenemiseen.

Lausunnoissa ollaan muun muassa huolissaan siitä, että pienet toimittajat voivat joutua heikompaan asemaan ja pitkällä aikavälillä eivät pärjää kilpailussa.

Huolta aiheuttaa myös se, että hankinnoissa joudutaan tekemään enemmän kompromisseja, minkä seurauksena ne eivät enää vastaa niin hyvin ostajan ensisijaisia hankintatarpeita. Ongelmaksi saattaa myös muodostua se, että ennen yhteishankintakäytännön käyttöönottoa on löydettävä arviointimenetelmät sille, onko Pohjoismaiden kyseisestä yhteishankinnasta etua vai haittaa asianomaisille osapuolille. Lisäksi huomautetaan, että yh-

Pohjoismaiden neuvosto

### A 1605/näring

Käsittelijä:  
Elinkeinovaliokunta

Liitteet:  
Jäsen ehdotus

Dnro 13-00301-14

teishankinnoissa toimijoiden on noudatettava muiden maiden hankinta-sääntöjä riippuen siitä, missä hankinta on tarkoitus toteuttaa ja missä ja miten hankintoja on tarkoitus käyttää.

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaisen puolustusyhteistyön puitteissa kehitetään parhaillaan materiaalihankintoihin liittyvää yhteistyötä. Siitä odotetaan merkittäviä taloudellisia säästöjä. Sen vuoksi esitetään, että nykyisestä hankintatyöstä tulee selvittää, tekevätkö Pohjoismaat jo nykyään yhteishankintoja myös muilla aloilla.

**A 1605/näring**

Käsittelijä:  
Elinkeinovaliokunta

Tanskan alueiden liitto (DR) toimii Pohjoismaiden johtavien sairaaloiden ostajien sihteeristönä, ja siinä on mukana toimijoita Norjasta, Ruotsista ja Tanskasta. Tällä foorumilla keskustellaan muun muassa yhteishankinnoista. On kuitenkin havaittu, että ennen niiden käynnistämistä tulee ottaa huomioon useita eri haasteita. Asioista käydään mielellään keskustelua Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston kanssa.

Liitteet:  
Jäsenehdotus

Dnro 13-00301-14

Julkisista yhteishankinnoista saatavien lyhyen aikavälin taloudellisten etujen lisäksi korostetaan myös muita etuja, erityisesti sitä, että yhteishankinnat voivat edistää hyvinvointi- ja yhteiskuntapalveluja mahdollisesti uudistavien ratkaisujen kehitystä ja käyttöönottoa. Yhteishankintojen avulla voidaan esimerkiksi saada uusia lääkkeitä nopeammin markkinoille niin kutsutun nopeutetun käyttöönoton kautta. Lisäksi ehdotetaan, että julkisia yhteishankintoja koordinoidaan ja toteutetaan yhteisen ostokeskuksen kautta noudattaen huhtikuussa 2014 hyväksyttyä EU-direktiiviä julkisista hankinnoista. EU-direktiivi nimenomaan kieltää jäsenvaltioita esittämästä viranomaisiaan käyttämästä muissa jäsenvaltioissa sijaitsevia hankintakeskuksia.

#### **4. Valiokunnan näkemykset**

Lausuntokierrokselta saatujen näkemysten mukaan ehdotusta Pohjoismaiden yhteisten julkisten hankintojen lisäämisen selvittämisestä ja edistämisestä pidetään enimmäkseen hyvänä ajatuksena. Tiettyjä näkökohtia tulee kuitenkin ottaa huomioon suunniteltaessa Pohjoismaiden yhteisiä julkisia hankintoja. On päätettävä, mikä maa hoitaa koordinoituja hankintoja ja minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan. Ennen sitä on otettava kantaa mahdollisiin kansallisiin erityispiirteisiin tavoitteena ratkaista, onko julkista hankintaa syytä koordinoida vai ei. Jos tarpeet eivät ole tarvittavan samankaltaiset, yhteishankinnasta, puitesopimuksesta ja sopimuksesta tulee liian monimutkaisia koordinoitaviksi ja käytettäviksi. Tarvitaan myös kustannuslaskelma, jotta voidaan arvioida, tuleeko koordinoinnista tehokasta vai onko jokaisen maan tarkoituksenmukaisempaa tehdä omat julkiset hankintansa.

Pohjoismaiden yhteishankintoja harkitessa voisi olla syytä keskittyä suurten maantieteellisten tai maailmanlaajuisten markkinoiden sektoreihin. Puolustusmateriaali- ja lääketekniset laitehankinnat voivat sen vuoksi olla sopivia tarkasteltavia pilottialueita.

#### **5. Päätelmät**

Edellä esitetyn perusteella elinkeinovaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

*että* se teettää selvityksen Pohjoismaiden julkisia hankintoja koskevista nykyisistä säännöksistä ja käytännöistä.

*että* se teettää tutkimuksen Pohjoismaiden viranomaisten, alueiden ja maiden ajankohtaisista tähänastisista julkisista hankinnoista, jotta voidaan oppia jo käynnissä olevasta tai toteutuneesta yhteistyöstä.

*että* se ei tarkastele Pohjoismaiden julkisissa yhteishankinnoissa pelkästään mahdollisia säästöjä, vaan pyrkii myös arvioimaan mahdollisia laatueroja, jotka liittyvät kansallisiin erityispiirteisiin, tarpeisiin ja ohjaukseen tavoitteen ja tehokkuuden osalta.

*että* se laatii välineen tai kustannuslaskelmamallin, jonka avulla arvioidaan yhteishankinnan tehokkuutta.

*että* se analysoi niiden sektoreiden osalta, joilla julkisten viranomaisten yhteishankinnat vaikuttavat tehokkailta ja toisivat säästöjä, myös yhteishankintojen vaikutuksia muun muassa markkinoihin ja kilpailuun sekä pienten ja keski suurten yritysten mahdollisuuksia osallistua hankintoihin.

*että* se tunnistaa, millä sektoreilla Pohjoismaiden julkiset yhteishankinnat hyödyttäisivät eniten yhteiskuntaa, sekä käynnistää pilotteja näillä aloilla tavoitteena jakaa hyviä käytäntöjä pitkällä aikavälillä myös muille sektoreille.

Pohjoismaiden neuvosto

**A 1605/näring**

Käsittelijä:  
Elinkeinovaliokunta

Liitteet:  
Jäsenehdotus

Dnro 13-00301-14

Maarianhaminassa 27. tammikuuta 2015

*Anders Eriksson (ÅF)*

*Eero Suutari (kok.)*

*Gunvor Eldegar (A)*

*Heidi Greni (Sp)*

*Heidi Nordby Lunde (H)*

*Jörgen Pettersson (ÅC)*

*Mikkel Dencker (DF)*

*Lars Tysklind (FP)*

*Lena Asplund (M)*

*Pyry Niemi (S)*

*Rikard Larsson (S)*

*Ruth Mari Grung (A)*

*Steingrímur J. Sigfússon (VG)*

*Tarja Filatov (sd.)*

*Torgeir Knag Fylkesnes (SV)*

## A 1605/näring

Käsittelijä:  
Elinkeinovaliokunta

Liitteet:  
Jäsen ehdotus

Dnro 13-00301-14

## Jäsen ehdotus Pohjoismaiden julkisten viranomaisten yhteishankinnoista

Säästö- ja tehostustoimet ovat välttämättömiä kaikkien Pohjoismaiden julkisella sektorilla. Yhteishankinnat on alue, jolla tähän mennessä lähinnä kansallisella tasolla on onnistuttu saamaan säästöjä. Muun muassa pohjoismaisen puolustusyhteistyön NORDEFCON puitteissa on käyty keskustelua yhteispohjoismaisista materiaalihankinnoista. Myös terveydenhuollon ja lääkkeiden osalta on mahdollista tarkastella tehostamisetuista. Tässä suhteessa Baltian maat ovat onnistuneet hyvin yhteishankinnoissa. Pohjoismaat voivat saada huomattavia säästöjä solmimalla yhteishankintasuhteita maiden välillä.

Pohjoismaiden laajan viranomaisyhteistyön, jota on tehty Pohjoismaiden ministerineuvoston ja siihen liittyen useiden laitosten ja hankkeiden puitteissa, pohjalta on jo olemassa hallinnollinen alusta yhteishankintojen parantamiseen, koordinointiin ja toteuttamiseen kaikkien Pohjoismaiden talouksien eduksi.

Tarvitaan selvitystä maiden nykyisistä hankintakäytännöistä, hankintastrategioista ja prosesseista sekä selkeät puitteet Pohjoismaiden yhteishankintojen toteuttamiseksi siten, että maat saavat mahdollisimman paljon säästöjä. Lisäksi tarvitaan pilottihankkeita alueilla, joilla hankintoja voidaan helpoiten toteuttaa.

Edellä esitetyn perusteella sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

*että* se käynnistää hankkeen, jonka tavoitteena on selvittää Pohjoismaiden säästömahdollisuuksia solmimalla sopimuksia yhteispohjoismaisista julkisista hankinnoista.

*että* hankkeeseen sisältyy selvitys maiden nykyisistä hankintakäytännöistä, hankintastrategioista ja prosesseista.

*että* hankkeeseen sisältyy lisäksi selvitys siitä, millä aloilla on suurimmat tehostamis- ja säästömahdollisuudet ja että siinä huomioidaan

daan etenkin puolustussektori, jolla on jo käynnistetty useita yhteispohjoismaisia hankintoja, sekä terveydenhuolto ja lääkeala.

että hankkeen tulosten perusteella käynnistetään pilottihankkeita sektoreilla, joilla yhteispohjoismaisten hankintojen avulla voidaan helpoiten saada tehostuksia ja säästöjä ja että näistä pilottihankkeista saatuja kokemuksia käytetään Pohjoismaiden yhteishankintojen aloittamiseen muilla sektoreilla.

Tórshavnissa 24. syyskuuta 2013

*Anders Karlsson (S)*

*Ann-Kristine Johansson (s)*

*Annette Lind (S)*

*Billy Gustafsson (S)*

*Christer Adelsbo (S)*

*Eeva-Johanna Eloranta (sd.)*

*Helgi Hjörvar (A)*

*Henrik Dam Kristensen (S)*

*Jorodd Asphjell (A)*

*Karin Gaardsted (S)*

*Karen Klint (S)*

*Karin Åström (S)*

*Kim Kielsen (S)*

*Maria Stenberg (S)*

*Marit Nybakk (A)*

*Martin Kolberg (A)*

*Peter Johnsson (S)*

*Sjúrður Skaale (Jvfl.)*

*Sonja Mandt (A)*

*Suna Kymäläinen (sd.)*

*Tone Merete Sønsterud (A)*

*Tore Hagebakken (A)*

*Tuula Peltonen (sd.)*

Pohjoismaiden neuvosto

**A 1605/näring**

Käsittelijä:

Elinkeinovaliokunta

Liitteet:

Jäsenehdotus

Dnro 13-00301-14